

21.3.2019

Joustomarkkinoiden kehityshankkeiden asiantuntijatyöpaja

FINGRID

Ohjelma

- 12:00 Tervetuloa & iltapäivän tavoitteet (Risto Lindroos)
- 12:10 INTERFACE-joustomarkkinahanke/visio (Heidi Uimonen)
- 12:25 Joustomarkkinaa tukeva tiedonvaihto (Aki Toivanen)
- 12:40 Joustomarkkinoiden kehittämisen painopisteet EU:ssa (Jan Segerstam)
- 12:50 Näkemyksiä joustomarkkinan kehitystarpeista
  - Yhteenvetoa ennakkotehtävien pohjalta
  - Keskustelua pienryhmissä 20 min
  - Tulosten esittely ryhmittäin 15 min
- 13:30 KAHVITAUKO 15 min
- 13:45 Johtopäätöksiä T&K-hankkeista joissa Fingrid mukana (Jussi Matilainen)
- 14:00 Joustoon liittyvät tutkimustarpeet (Pertti Järventausta/Samuli Honkapuro)
- 14:15 Mitä pitäisi tehdä (Leena Sivill)
- 14:30 Vapaa sana
- 14:45 Yhteenveto ja jatkotoimet (Risto Lindroos)

Päivän tavoitteet

- Osallistujat jakavat näkemyksensä tulevaisuuden monenkeskisistä joustomarkkinoista
- Osallistujille muodostuu kuva joustomarkkinoiden vaatimista tutkimus- ja kehitystarpeista
- Keskustellaan nykytilanteen haasteista ja mahdollisista ratkaisuista
- Tilaisuudesta tehdään yhteenveto, joka lähetetään osallistujille

Joustomarkkinan suurimmat haasteet

Pienten resurssien joustoon osallistumisen kannattavuus on huono

- i. suuret yksikkökoot
- ii. kaupankäynnin kustannukset
- iii. monimutkaisuus

Markkinoiden siiloutuminen ja tuoterakenne

Valvontamalli ei toistaiseksi tue jouston käyttöä verkoissa

Eräitä joustomarkkinaan liittyviä kehityshankkeita

INTERFACE

Vaikuttaa EU:n seuraavaan lakipakettiin, EU interoperability (platform of platforms), FI+EE+LV toimiva demonstraatio joustomarkkinasta, minimum viable solution in place

Real-Time Flexibility Market Vision

Kansallinen visio joustomarkkinasta

Smart PCI – hanke

Hankkia joustoresursseja ja TSO/DSO- koordinaatio-alusta Suomeen ja Viroon? XB use cases

TEM/YM/FG –yhteistyö

Hahmotella joustomarkkinan ja kiinteistöjen välistä tiedonvaihtoa, standardointi

CGI-yhteistyö

Datahub 2.0:n alustavaa määrittelyä erityisesti joustomarkkinan näkökulmasta, mm. joustorekisteri ja yhteys Platform of Trustiin

**INTERFACE luo joustomarkkina-
arkkitehtuurin**

About INTERFACE

**Project Grant Agreement No.
824330**

Budget: 20.9 M Euro

Grant: 16.8 M Euro

Duration: 4 Years

LC-SC3-ES-5-2018-2020: TSO-DSO-Consumer: Large-scale demonstrations of innovative grid services through demand response, storage and small-scale (RES) generation

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 824330

ENGRID

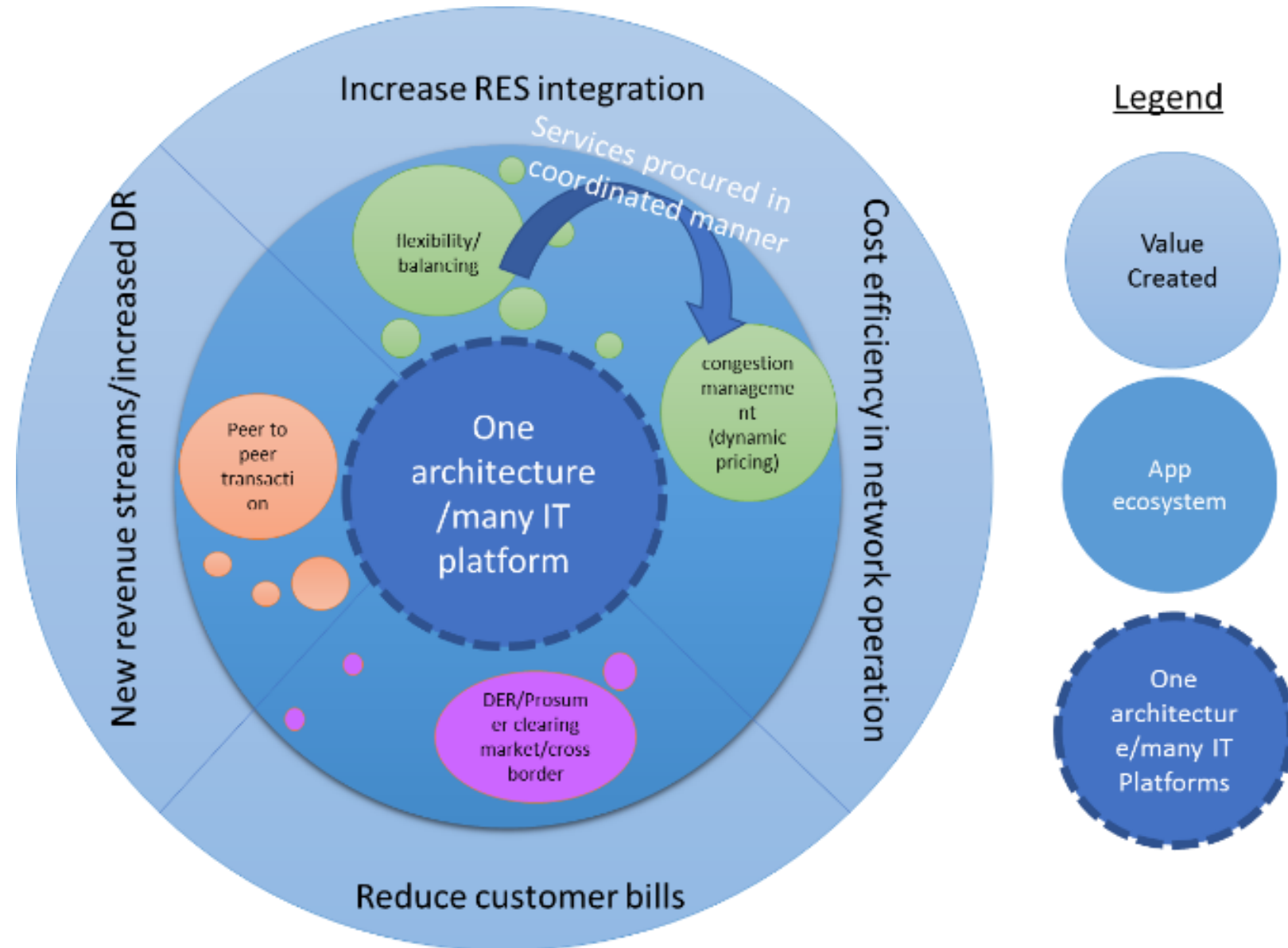
INTERFACE - Strategic Objectives

1. To create a **common architecture** that connects market platforms to establish a seamless pan-European electricity exchange **linking wholesale and retail markets** and allowing **all electricity market players to trade and procure energy services** in a transparent, non-discriminatory way.
2. To **define and demonstrate standardised products, key parameters, and the activation and settlement process** for energy services.
3. To **drive collaboration in the procurement of grid services** by TSOs and DSOs, and to create strong **incentives to connected customers**, by improving market signals and allowing them to procure services based on **specific locations and grid conditions**.
4. To integrate small scale and large scale assets to **increase market liquidity for grid services** and facilitate **scaling up of new services** which are **compatible across Europe**.
5. To **promote state-of-the-art digital technologies** that consumers are familiar with in other everyday transactions (i.e. e-auctions, e-commerce, e-banking, social networks), **into the electricity value chain**, in order to engage end-users into **next generation electricity market transactions**, creating incomparable economic benefits by deferring conventional energy infrastructure investments.

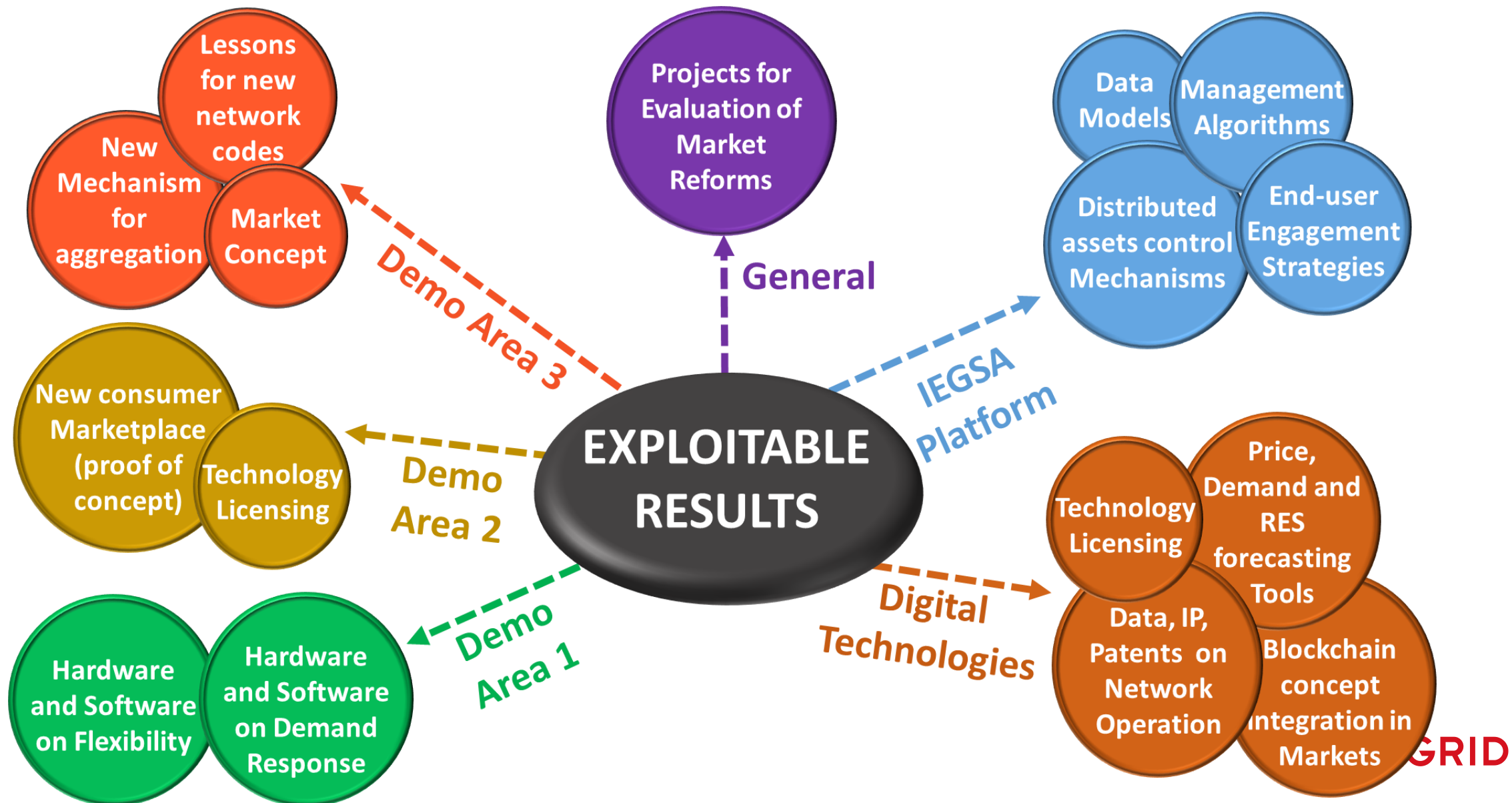

Impact

Exploitable Results

Demonstrators

Demo Area 1: Congestion Management and Balancing Issues

- **DSO and Consumer Alliance** (Centralized Energy Management system for microgrids)
- **Intelligent Distribution Nodes** (Grid Services Management system for flexible LV/MV Networks)
- **Single Flexibility Platform** (Exchange Platform for distributed flexibilities in end-to-end electricity networks)

Finnish-Baltic Single Flexibility Platform (SFP)

The business use cases will be tested and demonstrated on real market situations:

a) congestion management

From TSO / DSO side

b) frequency / balance management

in TSO side, including mFRR, aFRR, FCR products and demonstration in cross-border usage

c) flexible grid connectors

where both contracts and technical feasibility will be demonstrated

d) trading between interested market participants

e.g. BRPs, prosumers

Eurooppalaisen joustomarkkinan arkkitehtuuri?

(Luonnos)

Palveluntoimittajien joustoalustat

- Tekninen joustokyky

Markkina-alustat

- Markkinatoimijoiden rajapinta markkinoille

Paikallinen markkinakytkentä

Jouston arvon maksimointi eri markkina-paikoilla

TSO/DSO koordinaatio

- Verkon kapasiteetin tarkistus
- Resurssin käytettävyyden tarkistus

Vuorokausi- ja päivänsisäinen markkina

Säätömarkkinat

TSO pullonkaulojen hallinta

DSO pullonkaulojen hallinta

Kilpailtu toiminta

Joustorekisteri

- Prekvalifiointi
- Todennus

Datahub

Reguloitu toiminta
FINGRID

Tiedonvaihdon ja markkinarakenteiden yhteensovittaminen kulutusjouston mahdollistamiseksi

Esitys Fingridin asiantuntijaseminaari 20.3.2019

Korkia Consulting Oy

Aki Toivanen

Miksi kulutusjouston tiedonvaihtoa halutaan kehittää?

Halutaan varmistaa energia- ja joustomarkkinoiden tasapuolisuus ja läpinäkyvyys kaikille markkinaosapuolille

Parempi läpinäkyvyys kulutusjouston kehittymisestä odotetaan tukevan:

- Kilpailua ja asiakaslähtöistä T&K- toimintaa
- Markkinakehitystä
- Keskustelua epäkohdista ja kehitystarpeista (Cyberturvallisuus?)

Reaaliaikamarkkinat ja TSO-DSO alusta edellyttävät selkeitä askeleita kohti parempaa tiedonvaihtoa ja läpinäkyvyyttä

Markkinakehitysvisio ja pääperiaatteet joille haettiin palautetta

Markkinakehitysvisio

Älyenergiaohjauslaitteet yleistyvät nopeasti 2020- luvulla ja kehitys tukee kokonaissähköjärjestelmää ja markkinaehtoista toimintaa

Asiakkailla on vapaus valita sopivat teknologiat ja palveluntarjoajat – Ja vapaus vaihtaa parempaan – Ei synny kilpailua rajoittavia rakenteita

Halutaan varmistaa liiketoimintaympäristö joka kannustaa innovatiivisuuteen ja digitaalisten palveluiden kehittämiseen

Markkinakehityksen pääperiaatteita

1. Energiaohjauslaitteiden uudelleen hyödyntämisen mahdollistamisen

2. Kulutusjousto ja sähkönmyyntiliiketoiminta on erikseen kilpailutettavia palveluita (Kytöksopimukset mahdollisia)

3. Kulutusjouston tulee tukea koko energiajärjestelmän tasapainoa, valtakunnallisesti ja paikallisesti – Tietoa pitää saada jakoon

4. Markkinarakenteet ja tiedon saatavuuden tulee kannustaa innovatiivisten kokonaispalveluiden kehittämiseen – Tietoa jakoon

5. Muutto- ja sopimusmuutostilanteet tulee hallita joustavasti

6. Markkinaratkaisujen tulee täyttää riittävät tietosuoja ja tietoturvallisuus vaatimukset

JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

Yleisneuvo

Markkinatoimijat arvostavat läpinäkyvyyttä ja ennakoitavuutta – Muutokset kannattaa aloittaa ajoissa ja sallia toimijoille riittävä aika valmistautumiseen!

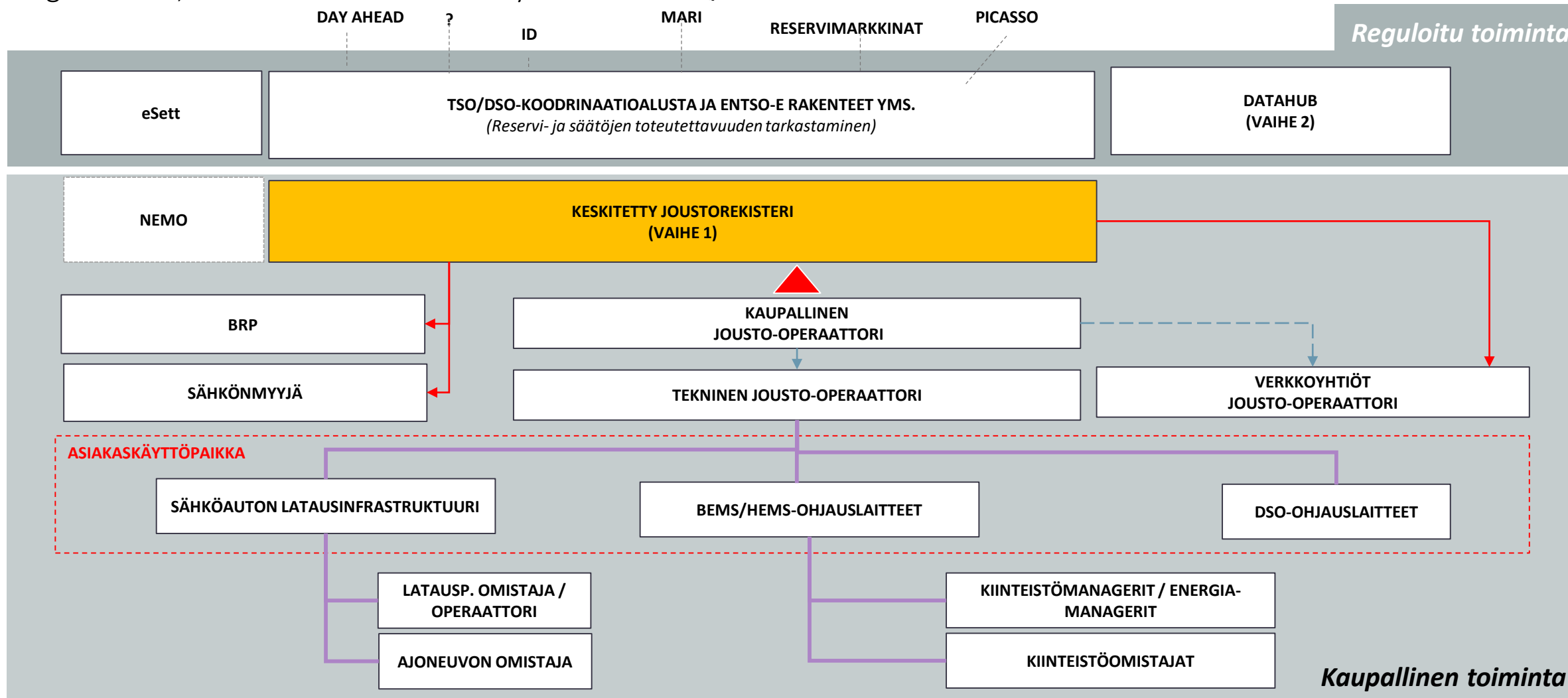
1. Laiterajapintojen standardointiin ei ole selkeää tahtotilaa tai veturia tai selkeää etenemismallia. MUTTA asiaa kannatetaan useiden markkinatoimijoiden ja asiakasedustajien puolelta.
  - Fingridin tulisi tukea kehitysaloitteita joissa haetaan useiden ratkaisujen integraatiota ja asiakkaan valinnan vapautta.

Tänään teemana

2. Joustovalmiuksien läpinäkyvyyttä tukevan tiedonvaihdon kehittämiseksi vaikuttaa olevan riittävä tahotila kehitystyön käynnistämiseksi.
3. Yksityisyydensuojan ja cyberturvallisuuden kehitys- ja määrittelytyön käynnistämiseksi on edellytykset – Tärkeää aloittaa avoin yhteistyö että toimijat pystyvät **ennakoimaan** tulevaisuuden vaatimukset omassa kehitystoiminnassa.
4. Kulutusjoustopalveluiden muutos- ja sopimustilanteiden määrittelytyö kannattaa aloittaa myös ajoissa, jotta säilyy ennakoitavuus

TAVOITE

Sidosryhmäkeskustelujen perusteella on edellytykset keskitetyn joustovalmiustiedonvaihdon toteuttamiseen itse-regulaatiolla, kunhan tieto on riittävän ylätason tietoa ja voidaan varmistaa tasapuolisuus

TYÖSKENTELEY, OSALLISTUJAT SEKÄ (ALUSTAVAT) TUTKIMUSKYSYMYKSET

Koska ehdotettu malli perustuu pääasiassa kaupallisten jousto-operaattoreiden vapaaehtoiseen tietojen luovuttamiseen, täytyy niillä olla hyvät vaikutusmahdollisuudet

Korkian ehdotus kehitystyöryhmä rakenteessa

* Jousto-operaattoreilla ei ole selkeää edunvalvojaa / edustajaa

AVOIMIA KYSYMYKSIÄ JA MÄÄRITELTÄVIÄ ASIOITA

1. Ketkä ovat velvollisia raportoimaan joustokohteiden tiedot ja ylläpitämään ajantasaista rekisteriä?
2. Mitä tietoa kerätään, mitkä ovat tietotuotteet ja kenelle sitä jaetaan?
  - Aggregoidut markkinatiedot
  - Verkkoyhtiökohtaiset
3. Viedäänkö rekisteriin tuotantokohteiden tietoja?
4. Kuka hallinnoi ja vastaa rekisterin ylläpitoprosesseista?
5. Kuka kantaa juridisen vastuun?
6. Mitkä ovat sanktiot/mekanismit, jos tiedot ovat väärinä tai niitä ei toimiteta?
7. Kuka tekee fyysisesti raportit ja käsittelee GDPR:n alaista tietoa?
8. Miten kuluttaja voi hallinnoida omia tietojaan ja ketkä niihin pääsevät?
9. Mitä Datahubin (vaihe 2) osalta tulee ottaa huomioon? Millaisia vaatimuksia, jotta vaiheen 1 työstä on hyötyä ja se tukee siirtoa?

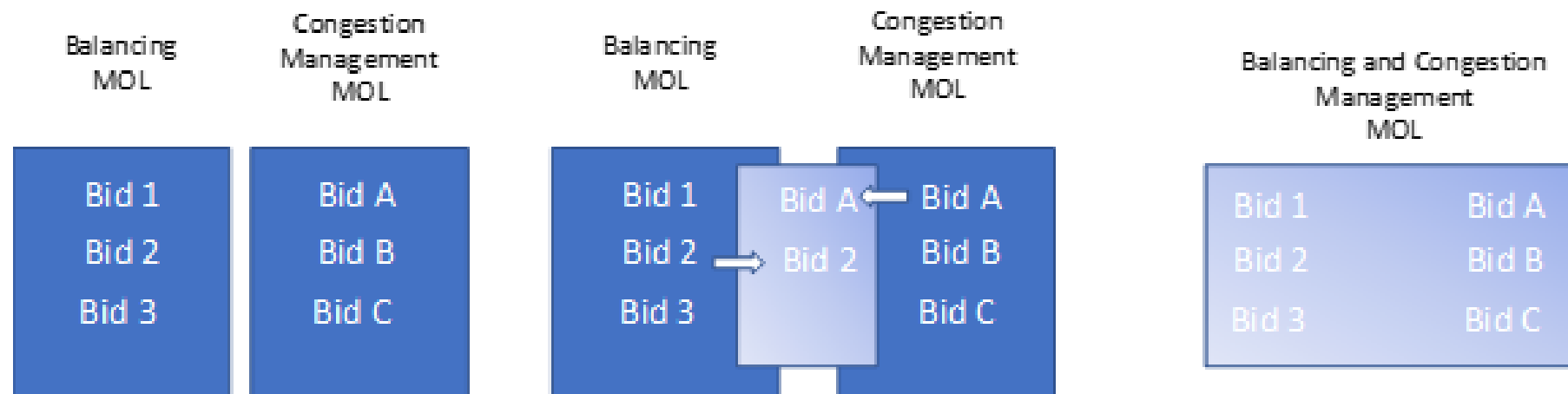
Flexibility Market Emergence in Europe

21.3.2019

Jan Segerstam

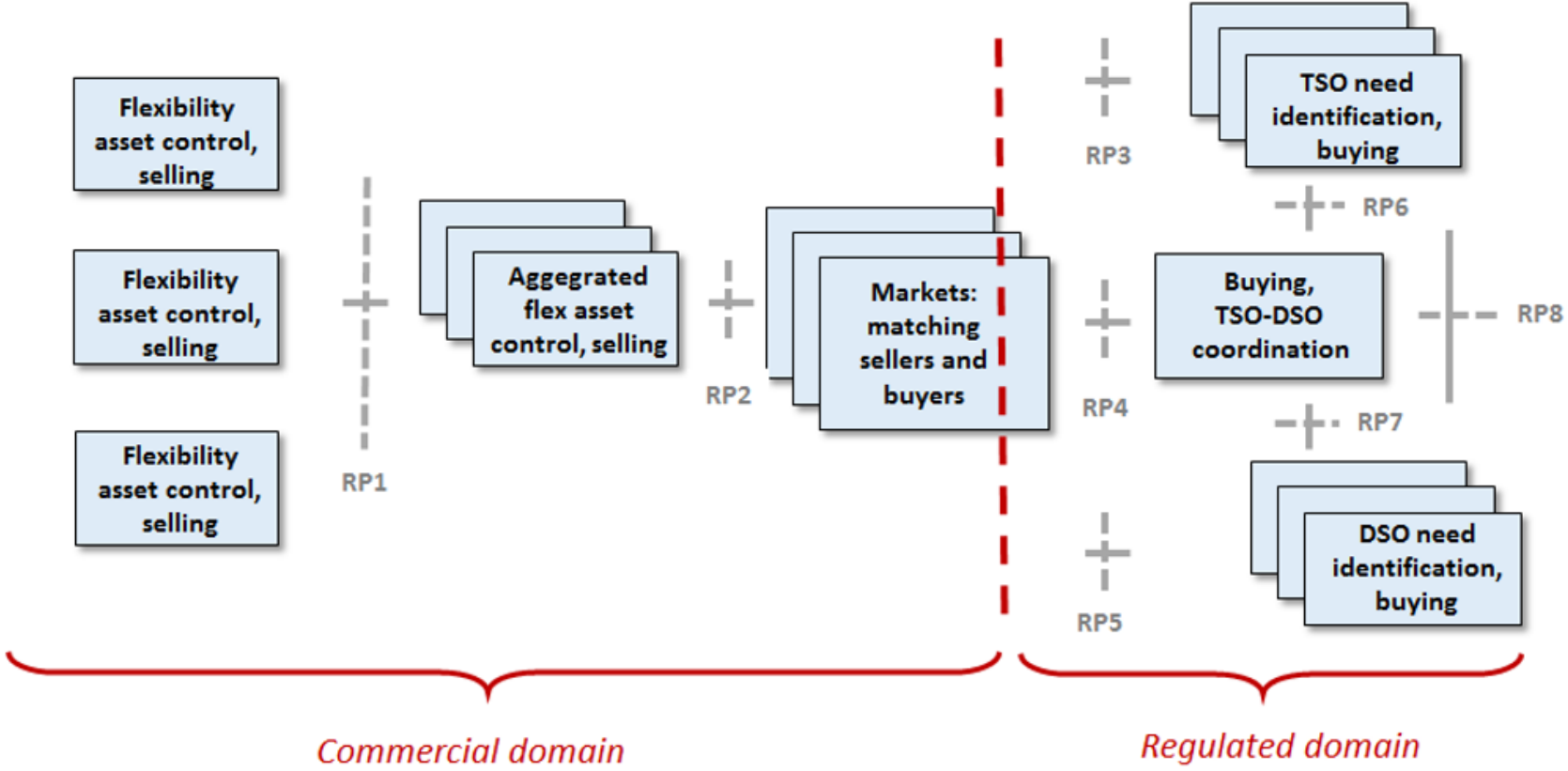
Market model basics

There are three possible main options for market models¹¹, depending on how the merit order lists of bids are managed, from fully separated to fully combined, as described in the figure below:

Depending on the link between merit order lists for different purposes, 3 main options can be derived; possibilities and limitations that each model brings along should be assessed at national level.

Data exchange levels

RPx= Reference Point

Figure 4: Reference points (RPs) identifying data exchanges in both the commercial and regulated domain.

USEF

- Open framework for designing, evaluating and implementing flexibility market mechanisms
  - Allows contextualisation of specific effort in relation to the overall flexibility issue
- Initial work going on around existing projects / marketplaces
- Further work needed to understand better implications of model choices on specific environments and European collaboration
- Already information on EPEX Spot, NODES, ETPA
  - Complementary efforts to at least some extent, integration open

ETPA

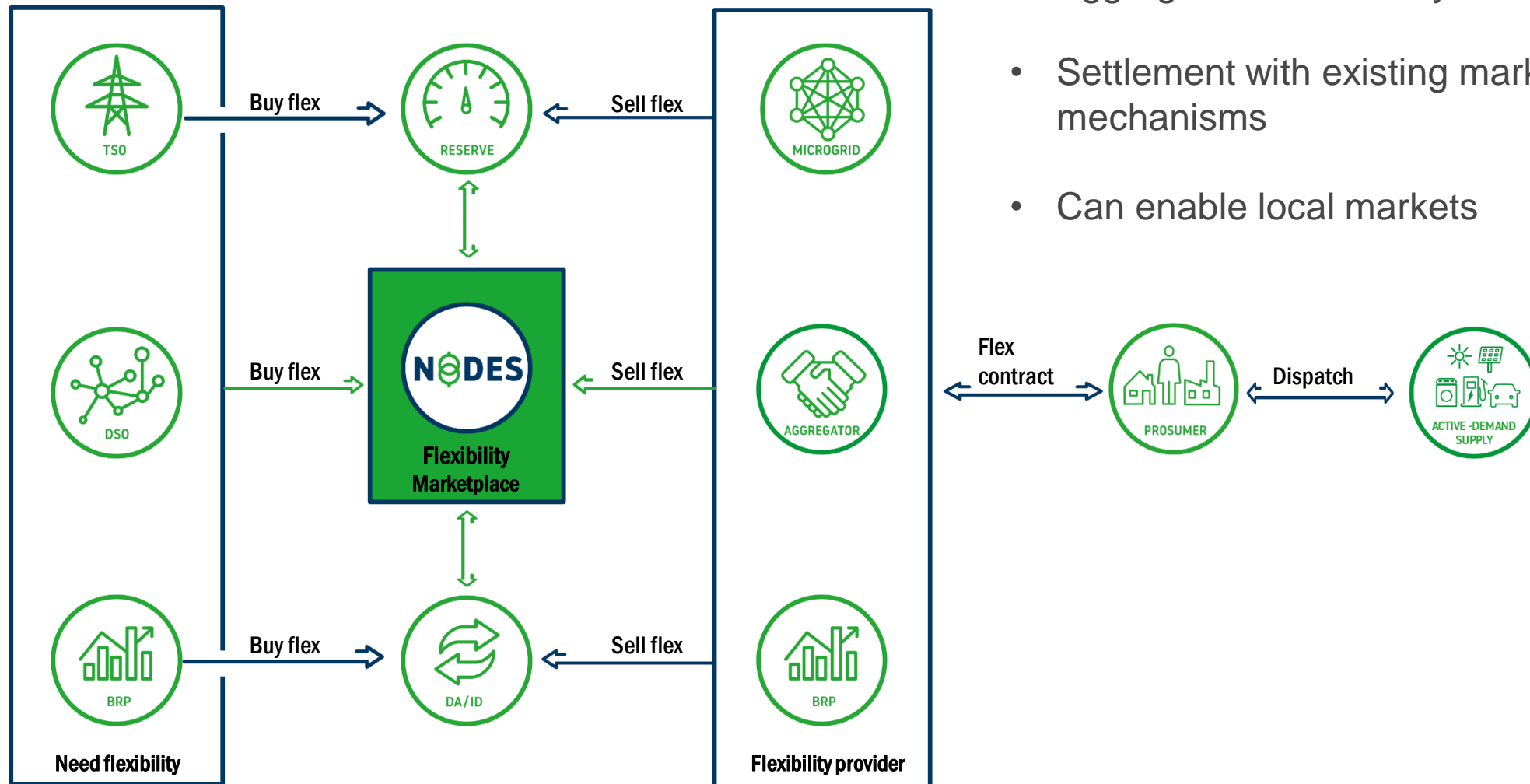
- Product structure allows "piggybacking"
- Size of trades can be small and large
- Separation of commercial market and network functions by product structure
- Connectivity to networks

The screenshot shows the ETPA website interface. At the top, there is a navigation bar with the ETPA logo and menu items: Home, How it works, For whom, About ETPA, Contact, Participants, and Jobs. Below the navigation bar is a list of links: API Documentation, Interactive API interface, ETPA Rulebook, Old Rulebook, Participant agreement, Schedule 1: Fee schedule, Ex-Post Product Specifications, Frequently Asked Questions, and Archive news. A green 'PLATFORM LOGIN' button is positioned below the links. Underneath the login button is a 'Newsletter' section with an 'E-mailadres:' label and a text input field containing 'Jouw emailadres'. To the right of the navigation and login sections, there are three news articles, each with a date in a circle and a title:

- MAR 15** **A second market maker**
News
ETPA is pleased to announce that a second market maker has started to quote on ETPA's intra-day orderbook. Consequently, we are not only seeing a significant increase in orders and trades for the hours, but also for the quarter hours...
- FEB 22** **A market solution for congestion on the grid**
News
Stedin, TenneT and ETPA (Energy Trading Platform Amsterdam) are starting a pilot to address congestion on the power grid in specific areas in the Netherlands. We announced the start of the pilot at the largest exhibition for the Dutch horticulture...
- JAN 25** **New Product: Day ahead baseload**

NODES

- Aggregation of flexibility
- Settlement with existing market mechanisms
- Can enable local markets

Elsewhere in Europe

Der enera Flexibilitätsmarkt - Energiemarkt der Zukunft

Philip Goldkamp
Project Manager Smart Ma

„Markt“ ist eines unserer Schwerpun dahinter und welche Vorteile hat ein Strommarkt? Und überhaupt, was ha

WHAT IS PROSUME

PROSUME is a blockchain-based platform that, thanks also to its own decentralized and self-regulated monitoring system, guarantees an autonomous, independent and digitized smart place that will permit users to exchange different energy sources, promoting and accelerating new energy community models.

PROSUME Platform Keypoints

- Decentralizing Power
- Environmental Sustainability
- Energy Exchange
- Transparency
- Traceability

PROSUME Platform Benefits

- Flexibility to choose power sources
- More convenient to store energy
- Co-ownership of power plants
- Real-time costs control
- Traceability and trustworthiness
- Better Grid Operating & Maintenance

Thank You for your Attention

Empower Energy Intelligence

Keskustelua joustomarkkinanäkemyksistä

Pienryhmissä 20 min

Ennakkotehtävä

- Kuvaa lyhyesti mallisi tulevaisuuden joustomarkkinoista!
- Vaikuttaako edellisen kalvon joustomarkkina-arkkitehtuuri mielestäsi järkevältä? Miksi?
- Miten näkemyksesi sopii Fingridin näkemykseen tulevaisuuden joustomarkkinoista?
- Mitä tutkimus- ja kehityshankkeesi tuo hajautetun joustomarkkinan toteutumiseksi?

Yhteenvedoa ennakkotehtävistä

Yleistä markkinasta

- Markkina on tasapuolinen ja läpinäkyvä kaikille markkinaosapuolille
- Parempi jos joka markkinaan ei tarvitse erikseen tarjota
- Ennustevirheiden minimointi tärkeää, energiasääennusteita kehitettävä

TSO/DSO-yhteistyö

- TSO/DSO congestion management edellyttää yhteensopivia hinnoittelu- ja tariffirakenteita koko järjestelmässä
- Tehokas resurssien hyödyntäminen. How to structure payments so that efficient decision is taken?

Joustoresurssien tuominen markkinoille

- Joustorekisteri (ts. kaikista reserveistä kerätään kaikki tarpeellinen tieto eri reservityyppien mukaisesti)
- Tietyn markkinan sijasta reservin omistaja myy reservin toiminnallisuuksia
- Vain yksi reservitesti tarpeen
- Kaikki joustomarkkinan rajapinnat ja kaupankäynti ovat automaattisia (bottikauppa)

Keskustelua pienryhmissä 20 min

Mitkä ovat 3 keskeisintä kehitystoimenpidettä ja 3 keskeisintä tutkimuskysymystä joustomarkkinan kehittämiseksi?

Joka ryhmä kirjoittaa ym. 6 asiaa erillisille tarralapuille

Yksi ryhmästä esittelee ja vie tarralaput valkotauluille (samat asiat kohdakkain)

Ryhmäjako

Ryhmä 1

Sami Repo
Maria Kopsakangas-Savolainen
Markus Talka
Jan Segerstam
Johnny Lindström

Ryhmä 2

Anmari Koski
Veikka Pirhonen
Jimmy Forsman
Pertti Järventausta
Anne Immonen

Ryhmä 3

Kari Mäki
Aki Toivanen
Leena Sivill
Lasse Konttinen

Ryhmä 4

Kalle Hammar
Samuli Honkapuro
Jorma Myllymäki
Janne Happonen

Ryhmä 5

Henri Makkonen
Klaus Känsälä
Sanni Aumala
Anna Kulmala

Ryhmätöiden esittely ja yhteenveto

Kahvitauko

Fingridin joustomarkkinatyöpaja

21.3.2019

Jussi Matilainen

T&K joustomarkkinan mahdollistajana – katsaus nykytilanteeseen

FINGRID

T&K-hankkeiden kartoitus

- **Miksi?**

- Kokonaiskuva meneillään olevasta T&K-kentästä puutteellinen (Fingridillä, rahoittajilla? alalla?)
- Mitä hankkeissa tavoitellaan?
  - Päällekkäisyydet, aukot, yhteinen visio, relevanssi vision kannalta?
  - Mitä halutaan tavoitella?
- Mihin Fingridin kannattaa osallistua ja miten?

- **Mitä?**

- Älykkäisiin energiajärjestelmiin liittyvät T&K-hankkeet
  - suunnitteilla ja menossa olevat hankkeet
  - kansalliset, pohjoismaiset ja EU-rahoitteiset hankkeet
  - hankkeet joissa Fingrid on mukana tai mahdollisesti kannattaisi olla mukana

- **Miten?**

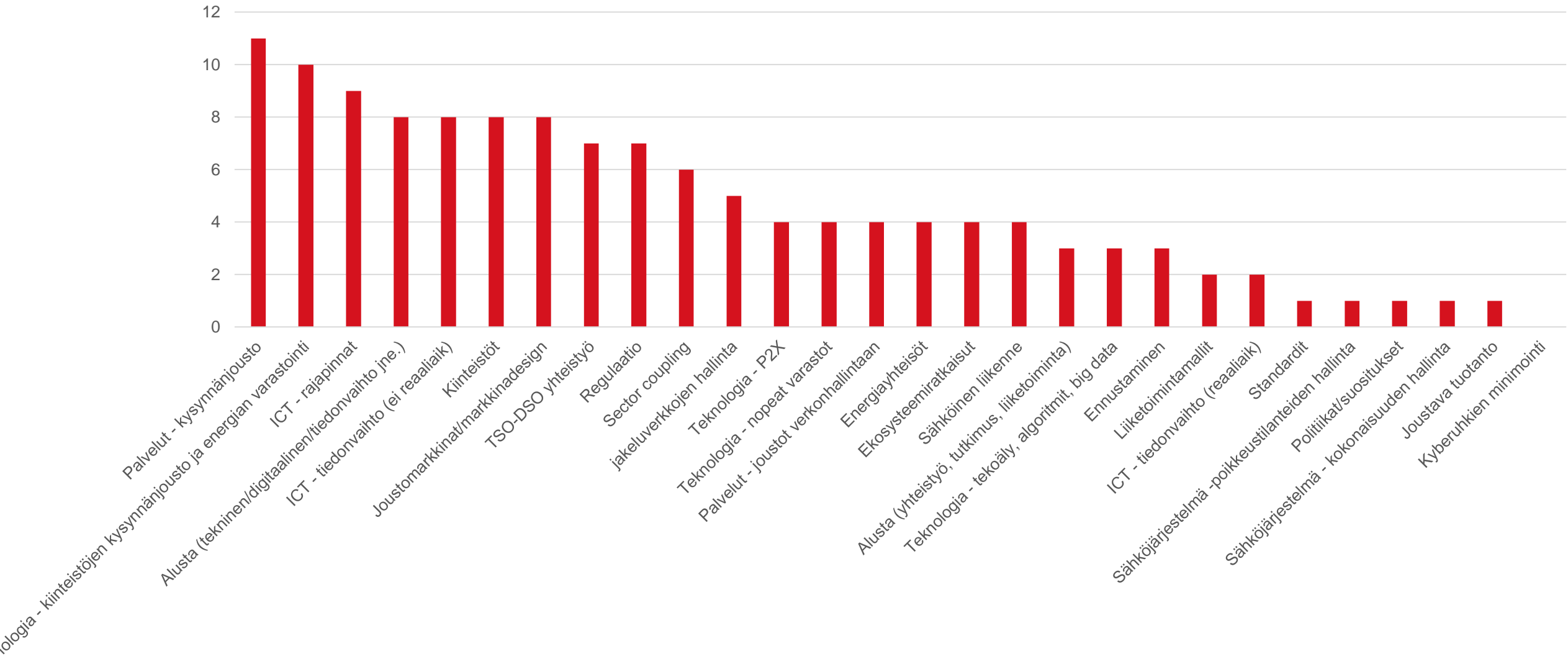
- Rahoittajien julkiset hankkeet, tutkimusten state-of-the-art, hankkeet, joissa Fingrid mukana

Kartoituksen tuloksia

- 41 alkamassa tai menossa olevaa hanketta
- 28 äskettäin valmistunutta hanketta
- Julkisista hankkeista valtaosa Business Finlandin rahoittamia
  - muita rahoittajia EU, Suomen Akatemia ja TEM
- Fingrid tuo hankkeisiin järjestelmä- ja markkinanäkökulmaa
  - 16 hankkeessa Fingrid mukana, pääosin ohjausryhmissä
  - 13 hanketta, joita olisi hyvä seurata, joissa Fingrid ei ole mukana

T&K-hankkeiden lkm aihealueittain

Hajautetut resurssit markkinoilla – Visio 2027 (LUONNOS)

Valot päällä tyytyväisellä asiakkaalla
puhtaassa maailmassa

Asiakkaille arvoa ja
valinnanmahdollisuuksia
kilpailulla

- Kustannustehokkuus ja kohtuullinen sähkön hinta kilpailun kautta
- Asiakkailla monipuoliset palvelut käytössä ja valinnanvapaus

Alustat tiedonvaihtossa,
koordinaatiossa ja
kaupankäynnissä

- Alustat poistaneet hajautetun joustoresurssin markkinoille tulon esteet
- Alustat toimivat kokonaisuutena sekä itsenäisesti
- Tiedonvaihto toimii luotettavasti

Toimialarajat ylittävä yhteistyö
tuo synergiaetuja

- Optimoitu energian varastointi ja siirto eri energiajärjestelmien välillä alentanut asiakkaan energiakustannuksia
- Älykkästä sähköverkosta kohti älykästä energiaverkkoa

Riittävä toimitusvarmuus
kaikissa tilanteissa

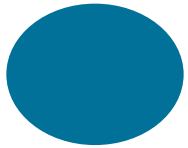
- Paikalliset ratkaisut täydentävät asiakkaan toimitusvarmuuden perustasoa
- Hajautetut resurssit tukevat toimitusvarmuutta myös poikkeustilanteissa
- Monipuoliset joustoresurssit luovat arvoa kaikilla energiamarkkinoilla

Kestävä kehitys, Avoin data asiakkaan luvalla, Kyberturvalliset ratkaisut,
Toimijoilla selvät pelisäännöt energiamarkkinoilla

R&D: needs vs. activities

= Fingrid's focus areas

= Research in the field

		Cybersecurity					
		Component / Technology	Communication	Information	Functions / Use cases / Services	Business / Market	Regulation / Political framework / Standards
	System						
	Transmission						
	Generation						
	Distribution						
Distributed Energy Resources	Energy community						
	Prosumers						
	Consumers						
	Storages (incl. e-mobility)						
	Energy conversion						

Johtopäätöksiä

- Eniten hankkeita (päällekkäisyydet, koordinaatio?)
  - Kysynnänjousto; palveluiden teknologia ja palvelut
  - Rajapinnat ja ICT
  - Alustaratkaisut; tiedonvaihto, markkinat
- Alueet, joilla T&K:ta voisi olla enemmän (tai tieto hankkeiden olemassaolosta puuttuu)
  - kyberuhkiin varautuminen
  - sähköjärjestelmän hallinta poikkeustilanteissa (kokonaisuuden hallinta)
  - standardoinnin kehittäminen
  - reaaliaikainen tiedonvaihto
  - tekoälyn ja big datan hyödyntäminen sähkömarkkinoilla
  - ennustemenetelmien kehittäminen
- T&K-toiminnan tavoitteita:
  - huomioitava kriittiset katvealueet
  - vältettävä päällekkäisyyttä
  - tasapaino: lyhyen ajan soveltava (TRL 6-9) kehitystyö + pitkän ajan (TRL 1-5) tutkimustyö

**Miten saada Fingrid mukaan T&K-
hankkeeseen?**

Fingridin kriteerejä hankkeille

- milloin osallistutaan

Fingridin osallistumistapa ja hankkeen tutkimuksellisuus	Ohjausryhmätyöskentely	Laajempi osallistuminen
TRL 5 - 9	<ul style="list-style-type: none"> Fingridin osallistuminen auttaa alkuun start-up-yritystä, joka tukee toimitusvarmuutta.	<ul style="list-style-type: none"> Hankkeella on selvästi ilmaistut tavoitteet ja se on riittävästi organisoitu Hanke on oikein ajoitettu alan tai FGn tarpeiden mukaan Fingridin tarvitsee hankkeen tuloksia omassa toiminnassaan Fingridin osaaminen on välttämätöntä start-up-toiminnan muotoilemiseksi Hanke luo uutta osaamista Fingridiin
TRL 1 - 4	<ul style="list-style-type: none"> Hankkeessa syntyy politiikkasuosituksia, jotka synnyttävät yhteiskunnallista keskustelua ja hyödyttävät toimitusvarmuutta ja sähkömarkkinoiden kehittymistä Hankkeessa voi tulla esiin ns. heikkoja signaaleja Hanke vahvistaa FGn vaikuttamisverkostoja ja antaa mahdollisuuden viestiä omia tavoitteitaan Hankkeella on selvästi ilmaistut tavoitteet ja se on riittävästi organisoitu Hanke on oikein ajoitettu alan tai FGn tarpeiden	<ul style="list-style-type: none"> Hankkeella on selvästi ilmaistut tavoitteet ja se on riittävästi organisoitu Hanke on oikein ajoitettu alan tai FGn tarpeiden mukaan Hanke luo uutta osaamista Fingridiin

Fingrid mukaan T&K-hankkeeseen?

- Jos hanke/hankkeen
  - osuu Fingridin T&K-toiminnan painopisteisiin tai strategiaan
  - toteuttajilla on hyvät referenssit osaamisestaan
  - edellyttää Fingridin dataa/osaamista
  - tulokset tuovat potentiaalista (laadullista tai rahallista) hyötyä Fingridille
  - täyttää T&K:n tunnusmerkit (mm. EV:n innovaatiokannustin)
  - täyttää osan/kaikki edellisen taulukon kriteereistä
- Täytä hankehakemus Fingridin internetsivulla (mieluiten 6 viikkoa ennen haluttua päätösajankohtaa):
<https://www.fingrid.fi/sivut/yhtio/tki-toiminta/haluatko-fingridin-mukaan-tk-hankkeeseen/> (Yhtiö -> TKI-toiminta -> Haluatko Fingridin mukaan t&k-hankkeeseen?)
  - lomakkeeseen on mahdollista liittää erillisiä tiedostoja

Kiitos!

Fingrid Oyj

Läkkisepäntie 21

00620 Helsinki

PL 530, 00101 Helsinki

Puh. 030 395 5000

Fax. 030 395 5196

FINGRID

**Joustoön liittyviä tutkimustarpeita
TUT/LUT**

Joustoön liittyviä tutkimustarpeita

- Miten kuormanohjaus saatiin ”markkinaehtoisesti” kannattavaksi ennen sähkömarkkinoita
  - IVO:n tukkutariffin rakenne, jossa sähkölaitoksen kokonaiskuormituksen huipputeholla merkittävä vaikutus sähkön hankinta hintaan
    - Miten hinnoittelu määritelty?
  - Jakeluverkkotason tekninen toteutus
    - Sähkölämmityksen ohjaus huippukuormitustilanteessa
  - Asiakkaiden sitouttaminen
    - Sähkön toimitushinnastossa merkittävä alennus
      - Nykyrahassa ~250 €/a korvaus, jos sähkölaitos sai ohjata asiakkaan sähkölämmitystä muutaman kerran vuodessa asiakkaan käytännössä sitä huomaamatta
        - Ohjaukselle asetettu kriteerit sähkön toimitusehdoissa

Joustoon liittyviä tutkimustarpeita

- Joustotarpeet erilaisilla markkinoilla ja erilaisissa aikaikkunoissa
  - 1 s, 5-30 s, 10-15 min, 1h, 24 h, 168 h, 1 kk ja 12 kk
- Eri tyyppisten kuormien joustopotentiali (nykytilanne / 2030)
  - Kuormien jakautuminen asiakasryhmän, kuormatyyppin, tehoprofiilin, ohjattavuuden, ohjausviiveen, kokonaisvolyymin, ajan, jne. mukaan
  - AMR-mittarin kautta ohjattavien kuormien määrä asiakasryhmittäin eri tariffeilla
  - Rakennuskannan tehontarve ja joustopotentiali tuntitasolla
  - Teollisuuden joustokyky (sisältää Data centerit)
  - Erilaisten kuormien soveltuvuus eri markkinapaikoille
- Vastaavasti hajautetut tuotantoresurssit (sisältää myös mm. lämpöpumput, mikroverkot, ...) sekä niiden vaikutus kantaverkon ”näkemään” kuormitukseen
- Keskitetyn tuotannon joustokyky
- Tarpeiden ja potentiaalivuorovaikutus

Joustoön liittyviä tutkimustarpeita

- Tuntimittauksia tarkempien mittausaineistojen hyödyntäminen (sähköasema / KJ-lähtö / PJ-lähtö / asiakas) nykyisen teknisen joustopotentialin määrittämiseksi ja tarkentamiseksi
  - 15 min, 5 min, 1 min mittausten analysointi
- Käytettävissä olevien mittausaineistojen kokoaminen tutkimuskäyttöön joko julkisista aineistoista tai yhtiöiden mittausaineistoista siten, että mittaukset ovat esim. asiakkaiden tietojen osalta anonymisoituja
  - Jakeluverkkoyhtiöillä on runsaasti hyvinkin tarkkoja mittauksia sähköasema ja KJ-lähtötasoilta, ja paikoin myös pienjännitemuuntopiireistä.
  - Lisäksi jo tällä hetkellä jakeluverkkoyhtiöt mittaavat jo monin paikoin tuntia lyhyempien mittausjaksojen energioita (5 min / 1 min) asiakkaiden etäluettavilla energiamittareilla.
  - Erilaisten tutkimusprojektien (sekä kotimaiset että ulkomaiset) toteutusten yhteydessä on kerätty laajasti erilaisia mittauksia.
- Olemassa olevan aineiston keräämisen lisäksi määritellä ja toteuttaa tutkimuksen kannalta tarkoituksenmukaisia pitkäkestoisia mittauksia eri tyyppisille kohteille

Joustoon liittyviä tutkimustarpeita

- Tietojärjestelmät ja automaatiolaitteet (sisältää myös AMR-järjestelmän) sekä niiden väliset rajapinnat
  - ”Sähkökaupan automaatiojärjestelmä”
  - Joustorekisteri (metatiedot)
- Kuormien ohjauksen hallinta
  - Kuormien kytkeytyminen ohjausajanjakson alussa → ohjatun ulkoisesti synkronoidun tehonvaihtelun verkostovaikutukset
- Uusien hinnoittelumallien vaikutus jouston toteutukseen ja kannusteisiin
  - esim. tehopohjainen jakeluverkkoyhtiön verkkopalvelumaksu
- Jouston hyödyntäminen jakeluverkkotasolla; markkinamallit ja käytänteet. Paikallisen ja laajemman alueen joustomarkkinan yhteentoimivuus
- Peer-to-Peer markkinat
- Asiakkaiden osallistaminen; miten asiakas saadaan joustamaan (hinnoittelumallit, käyttäytyminen)

Mitä pitäisi tehdä?

Leena Sivill

Hansen Technologies

2019-03-21

MITÄ PITÄISI TEHDÄ?

Ensin on vastattava seuraaviin kysymyksiin

1. Tavoitteen ja laajuuden määrittely

- Mikä on ylätasoinen tavoite ja alue, johon tavoitetta sovelletaan?
- Mikä osa kokonaisuudesta halutaan ratkaista?
- Miten ylätasoinen tavoite kannattaa jakaa konkreettisiin osatavoitteisiin?
- Mitä osapuolia tarvitaan tavoitteen saavuttamiseen?

2. Status quon määrittely

- Mitkä ovat lähtökohdat em. tavoitteen saavuttamiseen?
- Miten toimitaan nyt? Mitä muut tekevät? Mitä tiedetään ja mitä ei?
- Tekninen lähtökohta ja teknologioiden mahdollisuudet?

3. Toimintasuunnitelman laatiminen

- Yksityiskohtaiset tavoitteet, työnjako, menetelmät, aikataulukko

4. Toteutus

- Resurssit (organisaatiot, henkilöt ja rahoitus) per toteutushanke
- Ohjaus ja hallinta (kokonaisuuden hallinta, tulosten seuranta & korjaavat toimenpiteet)
- Raportointi ja sidosryhmäyhteistyö

TAVOITTEEN JA LAAJUUDEN MÄÄRITTELEMINEN

Ylätason tavoite ja alue, johon tavoitetta sovelletaan

- saada yhä pienemmät kuormat mukaan kysyntäjoustoon
- edellytykset aidolle kilpailulle (mahdollista myös ilman siiloutumista)
- Suomi, mutta sovellettavissa muuallekin

Osat kokonaisuudesta, jotka halutaan erityisesti ratkaista

- Markkinamalli, markkinan tuotteet, liiketoimintaprosessit ja tiedonvaihto teknisine ja kaupallisine vaatimuksineen markkinaosapuolille

Ylätason tavoitteen jakaminen konkreettisiin osakokonaisuuksiin

- Ks. seuraava sivu

Osapuolet tavoitteen saavuttamiseen

- Verkonhaltijat, tasevastaavat, aggregaattorit (business owners) ja teknologiayritykset (technical solutions & delivery)
- Yhteistyötä sidosryhmien kanssa, kuten tarvitaan (T&K, viranomaiset, kuluttajat, muut palveluntarjoajat)

TAVOITTEIDEN JAKAMINEN OSAKOKONAISUUKSIIN

Vapaa sana ja yhteenveto

- Mikä oli tärkein asia minkä opit tänään?
- Mitä mielenkiintoista jäi mieleen?
- Onko tällainen tilaisuus jatkossa tarpeen?

Kiitos!

Fingrid Oyj

Läkkisepäntie 21

00620 Helsinki

PL 530, 00101 Helsinki

Puh. 030 395 5000

Fax. 030 395 5196

FINGRID